Motion 2017:33 av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

43

LS 2017-0917

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-11-08

LS 2017-0917

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:33 av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att genomföra åtgärder för en trygghetsskapande utformning av kollektivtrafiken.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Landstingsrådsberedningens motivering

Kollektivtrafiken utgör navet i Stockholmsregionen. Varje dag gör över 800 000 resenärer 2,9 miljoner resor med kollektivtrafiken. För att kollektivtrafiken ska vara ett attraktivt alternativ att resa med är det av största vikt att den upplevs pålitlig, tillgänglig och trygg.

Motionären lyfter angelägna frågeställningar om hur tryggheten kan ökas i kollektivtrafiken. Hela och rena miljöer i kollektivtrafiken är en viktig del för att skapa trygghet. Åtgärder mot nedskräpning, klotter och skadegörelse är därför prioriterat. För att lyfta miljöerna i delar av kollektivtrafiken har ett stationslyft av pendeltågsstationer påbörjats. Stationslyftet är en riktad satsning för att ge ljusare, fräschare och tryggare stationer. Stationerna ska målas om, grundligt storstädas, klottersaneras, få ny belysning och även bänkar och papperskorgar ska bytas ut. Trafiknämnden genomför under 2018 fortsatta satsningar för att öka tryggheten på bussar, i tunnelbanan, på pendeltåg och fartyg.

Landstinget har länge jobbat för att öka den upplevda tryggheten i kollektivtrafiken och prioriterar arbete med fortsatta trygghetsinsatser. Stockholm har idag en i grunden trygg kollektivtrafik där utvecklingen över tid har visat på en tydlig ökning i upplevd trygghet hos resenärer. Utvecklingen i samhället i stort de senaste åren har dock ställt kollektivtrafiken inför nya utmaningar. Hotbilden har blivit mer komplex och oförutsägbar och otryggheten och osäkerheten runt kollektivtrafiken har tagit sig nya former. Förändringar i omvärlden kräver att nya verktyg och åtgärder används för att garantera såväl resenärer som medarbetare en trygg och säker vistelse i kollektivtrafiken.

Otryggheten gör sig påmind under hela resan i kollektivtrafiken, men främst på vägen till och från stationen eller hållplatsen. Undersökningar har visat att mellan 10-30 procent av befolkningen anger att de vid minst ett tillfälle det senaste året har avstått från att resa kollektivt på grund av otrygghet. För att både resan och vägen till kollektivtrafiken ska bli tryggare behöver fler insatser för ökad trygghet göras i miljöer runt stationerna. SL har tillsammans med trafikentreprenörer, polis, Tryggare Sverige och andra aktörer genomfört trygghetsvandringar runt stationer för att identifiera otrygga platser och ta fram förslag till åtgärder för att förbättra tryggheten. Även andra aktörer så som kommuner, staten genom Trafikverket och lokala fastighetsägare måste bidra aktivt till det trygghetsskapande arbetet. Framförallt har kommunerna ett särskilt ansvar för att säkerställa en trygg väg till och från kollektivtrafiken och staten genom Trafikverket ett särskilt ansvar för tryggheten på pendeltågsstationer.

Över tid har rättssamhället, rättsvårdande myndigheter och polis dragit sig undan kollektivtrafiken i Stockholms län. Från ett par hundra poliser avsatta att arbeta i tunnelbanan för 10 år sedan, till dagens i praktiken obefintliga antal. Landstinget har därför tagit ett större ansvar idag för att upprätthålla ordningen i kollektivtrafiken och prioriterar därför fler trygghetsenheter och ordningsvakter. Som ett led i detta kommer en så kallad Station Duty Officer (operativ säkerhets- och trygghetsansvarig) finnas på plats dygnet runt på vissa stationer. Ytterst måste dock polisen återgå till att närvara i kollektivtrafiken i större utsträckning och särskilda polisstyrkor behöver avdelas till kollektivtrafiken och tunnelbanan.

Till skillnad från motionärens slutsats visar forskning att trygghetskameror ökar den upplevda tryggheten för både resenärer och medarbetare. Forskning från Stockholms Universitet uppskattar att brottsligheten minskade med uppemot 25 procent efter att trygghetskamerorna infördes. Kameror används även för proaktiva ingripanden genom att underlätta att identifiera och spåra gärningsmän. Efter terrordådet vid Drottninggatan

den 7 april fångades gärningsmannen på bild av landstingets trygghetskameror i kollektivtrafiken, vilket möjliggjorde för polisen att gå ut med signalement och spåra gärningsmannens flyktväg. Landstingets ambitioner avseende kameraövervakning i kollektivtrafiken ska höjas och en ny och betydligt mer tillåtande lagstiftning gällande kamerabevakning behöver skyndsamt komma på plats. Dagens lagstiftning och den snäva tillämpningen av lagen är ett hinder för landstingets trygghetsinsatser. Vid tunnelbanestationerna i Stadshagen och Rinkeby avslog länsstyrelsen landstingets ansökan om att rikta trygghetskameror även ut från entréerna till tunnelbanan. Detta trots att länsstyrelsen konstaterade att det är allmänt känt att ordningsstörningar och brottslighet förekommer i området. Lagstiftningens begränsningar är omotiverade och landstinget konstaterade i yttrandet över betänkandet En ny kamerabevakningslag (LS 2017-0968) att tillståndsplikten för att få bevaka entréer till tunnelbanestationer och andra miljöer omedelbart utanför stationer och trafikterminalers utgångar bör slopas, på samma sätt som betänkandet föreslår ett undantag för entréer till postlokaler.

Framåt krävs fler åtgärder för en tryggare kollektivtrafik när regionen växer och fler invånare ska förlita sig på kollektivtrafiken för att få vardagen att fungera. Landstinget vidhåller därför en hög ambitionsnivå i det trygghetsskapande arbetet, för resenärer och medarbetares bästa

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 september 2017
Motion 2017:33
Trafiknämndens protokollsutdrag den 26 september 2017 med S-,MP-, och V-ledamöternas muntliga reservation
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 augusti 2017

Irene Svenonius

Kristoffer Tamsons

Gustaf Drougge

Stockholms läns landsting

25 september 2017
LS 2017-0917

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Anna Lundgren

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:33 av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

Ärendebeskrivning

Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att trafiknämnden ges i uppdrag att genomföra åtgärder för en trygghetsskapande utformning av kollektivtrafiken.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 25 september 2017
Motion 2017:33
Trafiknämndens protokollsutdrag den 26 september 2017
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 28 augusti 2017

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige ger trafiknämnden i uppdrag att genomföra åtgärder för en trygghetsskapande utformning av kollektivtrafiken.

Mot bakgrund av de insatser och åtgärder som pågår syftande till att skapa trygghet i kollektivtrafiken som här redovisats, anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Bakgrund
Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att fullmäktige ska ge trafiknämnden följande uppdrag:

- *att* upprätta en plan för att genomföra trygghetsinvesteringar av alla stationer och hållplatser för att veta var åtgärder främst behövs,
- *att* vid upprustning av stationer och hållplatser fokusera åtgärderna på att öka trygghet i miljön med hjälp av ljussättning, färgsättning, tillgänglighet och översiktlighet,
- *att* utöka och prioritera renhållningsinsatser på och runt stationer så att de upplevs som attraktiva och värda att vårda,
- *att* planera nya stationer och hållplatser med fokus på design för trygghet,
- *att* tunnlar och smala passager får särskilt fokus för att öka översiktlighet och tillgänglighet, samt
- *att* agera för att påtala otrygga omgivningar till och från kollektivtrafiken så att dessas utformning kan förbättras i samarbete med ansvarig kommun.

Motionen har remitterats till trafiknämnden.

Överväganden
Kollektivtrafiken utgör navet i Stockholmsregionen. Varje dag görs över 800 000 resenärer 2,9 miljoner resor med kollektivtrafiken och det är av största vikt att kollektivtrafiken upplevs som pålitlig, tillgänglig och trygg. I SLL Mål och budget 2018, LS 2017-0452, konstateras att under senare år har punktligheten i kollektivtrafiken förbättrats och den upplevda tryggheten ökat. Bland insatserna märks driftsättningen av en trygghetscentral, trygghetskameror, samt fler ordningsvakter och utökade biljettkontroller.

I mål och budget 2018 framgår att otrygga miljöer fortfarande utgör hinder för människors resande och val av färdmedel, särskilt för kvinnor. Därför genomför trafiknämnden under 2018 fortsatta satsningar för att öka tryggheten på bussar, i tunnelbanan, på pendeltåg och båtar, bl.a. genom ökad kameraövervakning i och runt stationsmiljöerna. Arbetet mot nedskräpning, klotter och skadegörelse utgör också ett viktigt arbete för att öka tryggheten och skapa trivsel i kollektivtrafiken. Trafiknämnden ska under 2018 utreda förutsättningarna för att införa sanktioner mot nedskräpning och brytande mot ordningsregler i kollektivtrafiken.

I mål och budget 2018 framgår också att för att skapa tryggare miljöer i anslutning till stationer och perronger, bl.a. avseende belysning, god sikt

och snöröjning, ska trafiknämnden samverka med fastighetsägare och kommuner. De konstnärliga gestaltningarna i kollektivtrafiken, vid stationer, bytespunkter och kommersiella och offentliga ytor, har stor påverkan och bidrar till trygghet och trivsel, och här utgör kulturnämndens upparbetade kompetens en viktig resurs.

I trafiknämndens yttrande redogörs för hur utformningen av resenärsmiljöerna är en del i riktlinjer, kravställning och strategier. Det trygghetsskapande arbetet som påtalas av motionärerna avses att stärkas i samband med revidering av riktlinjer och strategier.

Landstingsfullmäktige behandlade den 12 september 2017 en motion på liknande tema, LS 2017-0343. Landstingsstyrelsen redogjorde i sitt svar på den motionen för trafiknämndens trygghetsskapande insatser, däribland förbättrad belysning i samband med upprustning av stationer och hållplatser, inventering av stationer angående behov av förbättrad belysning, månatlig uppföljning av trygghet i undersökningen Upplevd kvalitet, samt utveckling av specifika trygghetsundersökningar för att skapa en bättre bild av vilka faktorer som påverkar tryggheten i kollektivtrafiken.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det pågår ett flertal åtgärder som syftar till att skapa trygghet i kollektivtrafiken.

Mot denna bakgrund anser förvaltningen att motionen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet att anse motionen besvarad har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Landstingsfullmäktige

Godkänd av Malin Frenning, 2017-10-06

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -06- 14
Dnr. LS 2017-0917

2017:33

Motion av Malin Fijen Pacsay (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

Det finns flera faktorer som definierar om en omgivning upplevs som trygg. Några är ljus, översiktlighet och att den är ren och väl underhållen. På många platser i kollektivtrafiken, särskilt i tunnelbanan är detta inte fallet. Många tunnelbanestationer karaktäriseras av grå betong och gråsvarta golv. Även vid stark belysning ger det ett mörkt intryck som förstärker otrygghetskänslan. I busskurer är belysningen ofta skum och översikten dålig med uppvuxet buskage runtomkring.

Stor vikt läggs hos SL på kameraövervakning och polis och vakter som trygghetsfaktorer. Effekterna av detta är inte odelat positiva. Med mycket polis och övervakning kan också känslan infinna sig av att det här är en omgivning där det händer så mycket otrevligt att poliser behövs, där vi alltså har anledning att känna oss otrygga. Att det finns människor och sociala sammanhang i närheten är viktiga för tryggheten. Men det börjar med den fysiska omgivningen. Den här motionen koncentrerar sig därför på den fysiska utformningen av kollektivtrafiken för att stärka tryggheten.

Generellt känner sig kvinnor betydligt mer otrygga i kollektivtrafiken än män och särskilt när de reser ensamma nattetid. Störst otrygghet känner kvinnor med att resa med tunnelbanan. Att införa åtgärder som de vi föreslår är därför också en del av jämställdhetsarbetet. Men åtgärderna kommer givetvis alla resenärer till del lika mycket.

Utformningen av den fysiska miljön har stor betydelse för att öka tryggheten hos människor. Vi påverkas av den fysiska miljöns utformning och med god ljussättning, bra färgval och en attraktiv och väl underhållen miljö gör oss tryggare. Ljus och färg påverkar dessutom vår sinnesstämning.

Faktorer som påverkar den fysiska miljön och ökar upplevelsen av trygghet:

- Färg på väggar, golv och tak
- Ljussättning, styrka, färg på ljuset
- Renhållning och underhåll
- Översiktlighet, tillgänglighet, framkomlighet

Miljöpartiet föreslår landstingsfullmäktige besluta att uppdra åt trafiknämnden

att upprätta en plan för att genomföra trygghetsinventeringar av alla stationer och hållplatser för att veta var åtgärder främst behövs.

att vid upprustning av stationer och hållplatser fokusera åtgärderna på att öka trygghet i miljön med hjälp av ljussättning, färgsättning, tillgänglighet och översiktlighet.

MOTION
2017-06-13

att utöka och prioritera renhållningsinsatser på och runt stationer så att de upplevs som attraktiva och värda att vårda.

att planera nya stationer och hållplatser med fokus på design för trygghet.

att välja ljus och färg som ökar översiktligheten och tryggheten för resenärerna.

att tunnlar och smala passager får särskilt fokus för att öka översiktlighet och tillgänglighet.

att Trafikförvaltningen agerar för att påtala otrygga omgivningar till och från kollektivtrafiken så att dessas utformning kan förbättras i samarbete med ansvarig kommun.

Malin Fijen Pacsay

Malin Karlsson

Tomas Eriksson

Sahir Drammeh

Vivianne Gunnarsson

Karin Michal

Aviva Barczewska

Thomas Bengtsson

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 8/2017

Sammanträdesdatum
2017-09-26

Datum för justering: 2017-09-26

Datum för anslag: 2017-08-28

Kristoffer Tamsons (M)
Talla Alkurdi (S)

---

§ 183

Yttrande över motion 2017:33 av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer
(TN 2017-1053)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande den 28 augusti 2017 från förvaltningschefen.

YRKANDEN

a. Bifall till förvaltningschefens förslag till beslut
b. Bifall till motionen från S, MP och V

Ordföranden ställde proposition på yrkandena och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningschefens förslag till beslut.

BESLUT

Trafiknämnden beslöt

att godkänna föreliggande tjänsteutlåtande till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning.

RESERVATION

S, MP och V-ledamöterna reserverade sig mot beslutet.

Vid protokollet

Daniela Eriksson

Strategisk utveckling

Jens Plambeck
08-686 1651
jens.plambeck@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-08-28

Trafiknämnden
2017-09-26, punkt 23

Ärende
TN 2017-1053

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Yttrande över motion 2017:33 av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

Ärendebeskrivning

Motionen beskriver hur den fysiska utformningen av kollektivtrafiken stärker tryggheten. Den pekar på ett antal faktorer som definierar en omgivning som trygg; ljus, översiktlighet och att miljön är ren och väl underhållen. Att SL lägger vikt på kameraövervakning, polis och vakter menar man bidrar till effekter som inte är odelat positiva, utan som tvärtom kan ge sken av miljöer där resenären har skäl att känna sig otrygg. Motionen föreslår ett antal olika åtgärder.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 28 augusti 2017

Motion av Malin Fijen Pacsay m.fl. (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer (LS 2017-0917)

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att godkänna föreliggande tjänsteutlåtande till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning.

Förslag och motivering

Trafikförvaltningen håller med om de åtgärder som föreslås i motionen och arbetar redan i dagsläget med de punkter som föreslås:

- Att genomföra trygghetsvandringar för att veta vilka åtgärder som främst behövs,
- Att vid upprustning fokusera på åtgärder för att öka tryggheten,
- Att utöka och prioritera renhållningsinsatser,
- Att vid investeringsprojekt ha fokus på design för trygghet genom ljus och färg som ökar översiktlighet och trygghet
- Att vid tunnlar och passager sätt särskilt fokus på ökad översiktlighet och tillgänglighet
- Att i påtala otrygg omgivning till och från kollektivtrafiken i samarbetet med ansvarig kommun

Traditionellt lägger trafikförvaltningen ner mycket engagemang och arbete på kollektivtrafikens resenärsmiljöer. Genom kravställning i riktlinjer styrs utformningen av resenärsmiljöer, såväl i nybyggnadsprojekt som vid upprustning av befintliga miljöer. I kommande revidering av berörd riktlinje kommer förvaltningen att tydliggöra och ytterligare förstärka de faktorer som definierar en miljö som översiktlig och trygg.

Motionen beskriver hur den fysiska utformningen av kollektivtrafiken kan stärka resenärens upplevda trygghet. Färgsättning, belysning och översiktlighet är kända och vedertagna medel för att skapa trygga och attraktiva offentliga miljöer. Trafikförvaltningens ”Riktlinjer för utformning av stationer och bytespunkter” ska utgöra basen vid arbetet med att kravställa vid såväl nybyggnad som upprustning av resenärsmiljöer. Kraven i denna riktlinje bidrar till att säkerställa målet ”Attraktiva resor”. Flertalet av de att-satser som motionen beskriver avser förvaltningen förstärka i den kommande revideringen av sagda riktlinje.

SLLs investeringsstrategi beskriver de steg som ska genomgås för att en investerings ska komma till stånd. Den trygghetsinventering som föreslås i motionen kan som regel genomföras i de två första stegen i investeringsstrategin; behovsanalys och utredningsfas. I det första steget mer övergripande och i det andra mer i detalj.

Att utöka renhållningsinsatser kräver utökad budget. Att arbeta med att prioritera renhållningsinsatser inom befintlig budgetram så att åtgärder sätts

där de ger mest effekt sker redan idag i de upphandlingar som görs. Förvaltningen har för avsikt att under nästkommande år arbeta fram en förvaltningsstrategi för resenärsmiljöer. Prioritering utgör en väsentlig del av denna.

Trafikförvaltningen samverkar med länets samtliga kommuner på olika sätt och i olika forum. Att verka för trygga omgivningar kring kollektivtrafikens anläggningar är redan i dag en naturlig del i detta arbete, men bör stärkas och prioriteras då detta är en väsentlig fråga för såväl trafikförvaltningen som berörd kommun.

Caroline Ottosson
Förvaltningschef

Jens Plambeck
Chef Strategisk utveckling

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION
2017-06-13

1 (2)

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -06- 14
Dnr LS 2017-0917

2017:33

Motion av Malin Fijen Pacsay (MP) om trygghetsskapande utformning av kollektivtrafikmiljöer

Det finns flera faktorer som definierar om en omgivning upplevs som trygg. Några är ljus, översiktlighet och att den är ren och väl underhållen. På många platser i kollektivtrafiken, särskilt i tunnelbanan är detta inte fallet. Många tunnelbanestationer karaktäriseras av grå betong och gråsvarta golv. Även vid stark belysning ger det ett mörkt intryck som förstärker otrygghetskänslan. I busskurer är belysningen ofta skum och översikten dålig med uppvuxet buskage runtomkring.

Stor vikt läggs hos SL på kameraövervakning och polis och vakter som trygghetsfaktorer. Effekterna av detta är inte odelat positiva. Med mycket polis och övervakning kan också känslan infinna sig av att det här är en omgivning där det händer så mycket otrevligt att poliser behövs, där vi alltså har anledning att känna oss otrygga. Att det finns människor och sociala sammanhang i närheten är viktiga för tryggheten. Men det börjar med den fysiska omgivningen. Den här motionen koncentrerar sig därför på den fysiska utformningen av kollektivtrafiken för att stärka tryggheten.

Generellt känner sig kvinnor betydligt mer otrygga i kollektivtrafiken än män och särskilt när de reser ensamma nattetid. Störst otrygghet känner kvinnor med att resa med tunnelbanan. Att införa åtgärder som de vi föreslår är därför också en del av jämställdhetsarbetet. Men åtgärderna kommer givetvis alla resenärer till del lika mycket.

Utformningen av den fysiska miljön har stor betydelse för att öka tryggheten hos människor. Vi påverkas av den fysiska miljöns utformning och med god ljussättning, bra färgval och en attraktiv och väl underhållen miljö gör oss tryggare. Ljus och färg påverkar dessutom vår sinnesstämning.

Faktorer som påverkar den fysiska miljön och ökar upplevelsen av trygghet:

- Färg på väggar, golv och tak
- Ljussättning, styrka, färg på ljuset
- Renhållning och underhåll
- Översiktlighet, tillgänglighet, framkomlighet

Miljöpartiet föreslår landstingsfullmäktige besluta att uppdra åt trafiknämnden

att upprätta en plan för att genomföra trygghetsinventeringar av alla stationer och hållplatser för att veta var åtgärder främst behövs.

att vid upprustning av stationer och hållplatser fokusera åtgärderna på att öka trygghet i miljön med hjälp av ljussättning, färgsättning, tillgänglighet och översiktlighet.

Stockholms läns landsting

miljöpartiet de gröna

MOTION
2017-06-13

att utöka och prioritera renhållningsinsatser på och runt stationer så att de upplevs som attraktiva och värda att vårda.

att planera nya stationer och hållplatser med fokus på design för trygghet.

att välja ljus och färg som ökar översiktligheten och tryggheten för resenärerna.

att tunnlar och smala passager får särskilt fokus för att öka översiktlighet och tillgänglighet.

att Trafikförvaltningen agerar för att påtala otrygga omgivningar till och från kollektivtrafiken så att dessas utformning kan förbättras i samarbete med ansvarig kommun.

Malin Fijen Pacsay

Malin Karlsson

Tomas Eriksson

Sahir Drammeh

Vivianne Gunnarsson

Karin Michal

Aviva Barczewska

Thomas Bengtsson